

[vakTaal]

TIJDSCHRIFT VAN DE LANDELIJKE VERENIGING VAN NEERLANDICI
ZEVENTIENDE JAARGANG - NR 1 - 2004 - VERSCHIJNT 4X PER JAAR

Interview met Hans van Dijk:

**Ik zou het toejuichen
als er weer vaganten komen**

TD 261

Interview met Hans van Dijk
'Ik zou het toejuichen als er weer
vaganten komen'

2

Programmatisch NWO-project
toegekend

6

Grammatica voor de liefhebber IX

8

Docenten extra muros

9

Gepromoveerd

11

[DOCENTEN EXTRA MUROS]

Wat doet een neerlandicus in Londen?

Op het Dutch Department van University College London (UCL) - in Bloomsbury, vijf minuten lopen achter het British Museum - leiden wij Lage Landen-kenners op.

In de BA-opleiding maken de studenten zich een goede kennis eigen van de taal, literatuur, cultuur en geschiedenis van Nederland en Vlaanderen. Ze schrijven veel essays en doen projectgericht werk, waarbij ze zich verdiepen in de multiculturele samenleving of de opmars van het Engels in de Randstad, in de ideeën van Pim Fortuyn of het Vlaams Blok, in de postkoloniale literatuur, in het beeld van de prostitutie in Amsterdam in Marleen Gorris' film *Broken Mirrors* of de humor van Arnon Grunbergs *Blue Mondays*.

Taalverwerving

Centraal staat de taalverwerving, waarbij de inzet is dat de studenten hun Nederlands moeten kunnen gebruiken voor een cultureel en etnografisch project-onderzoek dat ze tijdens hun derde jaar uitvoeren in Vlaanderen of Nederland. Gedurende dat jaar bouwen ze een dossier op rond een bepaald onderzoeksthema en schrijven een kritische analyse en commentaar over de bijengebrachte documentatie. In hun vierde en laatste jaar rapporteren ze dit dan weer in Londen en dat levert vaak spannende discussies op over onderwerpen die kunnen uiteenlopen van drugsgebruik en drugsvoorlichting op Nederlandse middelbare scholen, via de herinnering aan de Eerste Wereldoorlog in het museum Flanders Fields, tot de vereniging van de Nederlandse universiteiten, het vegetarisme in Vlaanderen, het Gronings museum of de presentatie van informatie over seks in Nederlandse tiertijdschriften.

Einddoel is dat de studenten dit alles in het Nederlands moeten kunnen doen. Dat is voorwaar geen geringe prestatie wanneer ze in hun eerste jaar als absolute beginners bij ons binnen komen. Er worden dus zeer hoge eisen gesteld aan hun taalverwerving, en wij hebben daartoe een behoorlijk steil leertraject geconstrueerd, waarin de tien à elf studenten die we jaarlijks aannemen, al na Kerst van hun eerste jaar beginnen oorspronkelijke literaire verhalen te lezen in het Nederlands. Ook in de verschillende literatuurcursussen in hun tweede jaar krijgen ze zeer veel Nederlandstalige teksten te lezen. Dat is

niet gemakkelijk, maar heeft ontegenzeggelijk een zeer positief effect op de uitbreiding van hun woordenschat en hun begrip van stilistische nuances en verborgen betekenissen. Daarnaast werken studenten zelfstandig met de online-cursus *Lagelands* of met Nederlandse films in onze videokamer. Met onze taalassistenten uit Nederland en Vlaanderen werken ze verder in kleine groepjes aan hun communicatieve en sociaal-culturele vaardigheden in het Nederlands.

Dit gevarieerde en intensieve taalverwervingsprogramma staat onder leiding van mijn collega Gerdi Quist, die de afgelopen jaren ook het hele pakket-Nederlands van de populaire serie *Teach Yourself*-taalboeken ingrijpend vernieuwd heeft. Trouwens, ook de andere veelverkochte Engelse cursussen Nederlands, *Hugo's Dutch in Three Months*, en het vervolg, *Taking Dutch Further*, zijn gemaakt door een collega in ons Department, Jane Fenoulhet. Als geheel vormt ons Department een klein maar internationaal gezelschap. Er lopen Engelsen en Amerikanen rond, Nederlanders en Vlamingen, maar er zijn ook studenten bij uit Zweden, Somalië, Bangladesh, Korea en Iran.

Na de BA-opleiding

In het laatste jaar van hun BA kiezen studenten vaak de cursus Practical Translation, die wordt afgerond met een professioneel vertaalproject. Na hun BA kunnen ze nog de diploma-cursus Literair Vertalen uit het Nederlands doen van mijn collega's Theo Hermans en Katheryn Ronnau-Bradbeer. Voor goede vertalers uit het Nederlands is er hier werk te over.

Daarnaast zijn onze afgestudeerden te vinden in het Britse bedrijfsleven, het onderwijs en bij de overheid.

Maar er kan natuurlijk ook verder gestudeerd worden. Na de BA bieden wij opleidingen aan op MA- en PhD-niveau, en zo lopen er bij ons een aantal jonge onderzoekers rond die allerlei interessante nieuwe dingen doen. Een goed voorbeeld van een recente MA-thesis is de scriptie van Steve Leinbach over de kritische receptie van *Het Bureau* van Voskuil, uitgewerkt in een artikel in het tijdschrift *Dutch Crossing* (vol. 27 nr. 1, Summer 2003). Op PhD-niveau is er het recente artikel over feit en fictie achter de geweldsexcessen tijdens de Indonesische onafhankelijkheidsoorlog van Esther ten Dolle in *Hollands Maandblad* (april 2004). En in *Neerlandica Extra Muros* van mei 2004

R. Salverda

schrijft onze jonge doctor An Vanderhelst over de zestiende-eeuwse mystieke literatuur van het Huis der Liefde en de Latijnse vertalingen van de religieuze geschriften van Hendrick Niclaes.

Interdisciplinaire samenwerking

In het competitieve klimaat aan de Britse universiteiten is het van groot belang om bij voortduring te werken aan onderwijskundige vernieuwing en kwaliteitsverbetering.

Interdisciplinaire samenwerking is daarbij het wachtwoord. Zo heb ik dit jaar aan het nieuwe facultaire college 'History and Literature of World War II' een dubbelsessie over *The Assault* van Mulisch bijgedragen, wat een stroom aan essays heeft opgeleverd, onder andere van een student Spaans die me verzekerde dat dit het beste boek was dat hij ooit had gelezen. Evenzo gaan er komend najaar verschillende nieuwe interdisciplinaire MA's van start waar wij bij betrokken zijn, in Gender Studies, Translation en de Dutch Golden Age. Ook begint er dan een MA German Linguistics, waaraan ik een component 'Describing Dutch Grammar' bijdraag. Deze laatste MA leidt jonge onderzoekers op die kunnen dingen naar één van de plaatsen binnen het prioriteitsprogramma voor PhDs in de linguïstiek van de moderne Europese talen, dat in september a.s. wordt ingesteld door de Arts and Humanities Research Board (AHBR).

Virtual Department of Dutch

Maar het belangrijkste vernieuwingsproject dat we hebben is het Virtual Department of Dutch, waarbinnen onder leiding van Theo Hermans via WebCT en video-conferenties wordt samengewerkt met onze vakgenoten en hun studenten

aan de universiteiten van Sheffield, Hull en Cambridge. Het Virtual Department of Dutch (VDD) wordt gesponsord door de University Council for Modern Languages (UCML) en de Nederlandse Taalunie. Het is inmiddels al een heel huis aan het worden dat een flink aantal studiepakketten omvat, onder andere over Hooft, Boon en Multatuli [zie: www.ucl.ac.uk/dutch/virtualdutch]. Verdere studiepakketten op cultureel en linguïstisch gebied staan op stapel en in de bibliotheek die er ook in komt, zal een database worden opgenomen van de talrijke interessante collecties Vlaamse en Nederlandse boeken die te vinden zijn in bibliotheken verspreid over heel Greater London.

Extracurriculaire krenten

Naast deze verschillende onderwijsactiviteiten zijn er nog de extracurriculaire krenten in de pap. Afgelopen november droegen studenten van ons Department gedichten uit de Eerste Wereldoorlog voor op het herdenkingsconcert 'Flanders Remembers', dat werd georganiseerd door de Vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering in het Verenigd Koninkrijk.

Begin januari hadden we in Sheffield het tweejaarlijkse congres van de ALCS (de Association for Low Countries Studies in the United Kingdom and Ireland). Eind januari deden we voor de derde keer mee aan de Dag van de Nederlandse Poëzie. In februari j.l. hield onze writer-in-residence, Arthur Japin, op UCL een magistrale publiekslezing over zijn roman *De zwarte met het witte hart*, in het Engels vertaald als *The two hearts of Kuasi Boachi*. In april gingen Mineke Schipper en Kristien Hemmereichs in Flanders House met elkaar en het publiek in gesprek bij de presentatie van Mineke's crossculturele studie van spreekwoorden over vrouwen, *Never Marry a Woman with Big Feet*. In mei sprak Adriaan van Dis op de Nederlandse ambassade over *My Father's War*, de nieuwe Engelse vertaling van zijn *Indische Duinen*. Voor komende oktober bereiden we de Pieter Geyl Memorial Lecture voor, omdat het dan vijftig jaar geleden is dat Geyl op UCL zijn inaugurele oratie hield, maar ook omdat we dan de nieuwe MA Dutch Golden Age lanceren, die is voorbereid door mijn collega voor de Nederlandse geschiedenis, Benjamin Kaplan.

In dezelfde lijn ligt ook mijn werk voor het engelstalige jaarboek over kunsten en samenleving in Vlaanderen en Nederland, *The Low Countries*. Dit jaarboek, dat wordt uitgegeven door de Vlaams-Nederlandse Stichting Ons Erfdeel, heeft als doel het bekendmaken van de cultuur der Lage Landen in de engelsprekende

wereld. Er zijn sinds 1993 twaalf delen verschenen en elk jaar weer is het een avontuur om te zien hoe veelzijdig en verrassend, hoe ongewoon en bijzonder de cultuur van het Nederlandse taalgebied eigenlijk is.

Onderzoek

In mijn onderzoek, ten slotte, houd ik me actief bezig met beide hoofdgebieden van mijn leeropdracht. Op literair gebied onderzoek ik de postkoloniale beeldvorming omtrent het Indisch verleden, van Multatuli en Daum tot en met Maria Dermoût en Hella Haasse; op taalkundig gebied richt ik me op onder andere de elektronische ANS, de veelaligheid van Londen en Nederland, en het Corpus Gesproken Nederlands. Daarbij profiteer ik naar hartelust van de zeer rijke onderzoeksomgeving die de British Library biedt in haar Dutch and Flemish Collection. Op nog geen tien minuten lopen van mijn kantoor zwaait Jaap Harskamp daar de scepter over een werkelijk ongeëvenaarde boekenschat uit de Lage Landen, die nog veel te weinig gebruikt wordt door Nederlandse onderzoekers. De afgelopen jaren hebben we een actieve wetenschappelijke samenwerking opgebouwd, die zich richt op bibliografische projecten op het gebied van literaire vertaling, linguïstiek en koloniale letteren, op het bijeenbrengen van de 'Dutch/Flemish internet resources' die nu toegankelijk zijn op de website van de British Library en op het onderzoek van wat er daar allemaal te vinden is over Indonesië en Nederlands-Indië.

Overzie ik dit alles, dan kan ik alleen maar zeggen: *Variety is the spice of life*. Een leukere baan zou ik me echt niet kunnen voorstellen.

Reinier Salverda

Recente publicaties:

- 'De elektronische ANS', in: *Nederlandse taalkunde* 8 (2003), p. 255-261.
- 'Conflict Linguistics and the Case of Multilingualism in London', in: Klaus Bochmann et al. (eds.), *Methodology of Conflict Linguistics*. St Augustin: Asgard, 2003, p. 129-144.
- 'Old paradigms never die. On the development of linguistics in the Netherlands in the twentieth century', in: William J. Jones et al. (eds.), *'Vir ingenio mirandus'. Studies presented to John L. Flood*. Göttingen: Kümmerle Verlag, 2003, Vol. II, p. 921-940.
- 'Zoveel hoofden, zoveel zinnen. Over taalkundige samenwerking in de internationale neerlandistiek', in: Arie J. Gelderblom et al. (red.), *Neerlandistiek de grenzen voorbij. Handelingen Vijftiende Colloquium Neerlandicum, Rijksuniversiteit Groningen 24-30 augustus 2003*. Woubrugge: Internationale Vereniging voor Neerlandistiek, 2004, p. 323-340.
- 'How the pantun came to Europe, 1812-

1829: Marsden, Chamisso, Hugo and a missing link', in: K.E. Sukanto (ed.), *Menabur Benih Menuai Kasih: Persembahan Karya Bahasa, Sosial, dan Budaya untuk Anton M. Moeliono pada Ulang Tahunnya yang ke-75*. Jakarta: Yayasan Obor Indonesia, 2004, p. 683-691.

- Recensie van G. Extra et al (red.), *De andere talen van Nederland*. in: *Nederlandse taalkunde* 9 (2004), p. 77-80.

Neerlandistiek in Olomouc en Praag

Direct bij aankomst op het vliegveld van Praag krijg ik het gevoel dat ik van Tsjechië misschien al jaren lang een volkomen verkeerd beeld heb. Alles hier ziet er modern westers uit. Het vliegveld is even modern als Schiphol, alleen niet zo groot, en de winkels bevatten dezelfde goederen als in Nederland. Buiten het vliegveld wacht ons een nog grotere verrassing: het openbaar vervoer is zeldzaam goed geregeld, vele, vele malen beter dan in Nederland. Met de bus gaan we van het vliegveld richting metro en met de metro naar de straat waar ons hotel ligt, net buiten het centrum. Alles is even goed aangegeven en binnen een half uur zitten we op onze hotelkamer, die niet onderdoet voor een gemiddeld westers hotel: telefoon, televisie, bad enzovoort.

De volgende dag reizen we in een geriefelijke trein naar Olomouc, 252 kilometer van Praag, dwars door het prachtige Tsjechische landschap. Wat tegenvalt, is dat bijna alle Tsjechen alleen Tsjechisch spreken en nauwelijks een woord Engels of Duits spreken. Des te groter dus de verrassing op de universiteit te Olomouc een vijftiental studenten aan te treffen die voortreffelijk Nederlands verstaan en spreken. Ik geef college over syntactische onderwerpen en over Couperus' grote Italiaanse roman *Langs lijnen van geleidelijkheid*.

Het instituut is gevestigd in het mooie, historische pand Krizkovskeho 14, in een van de mooiste gedeelten van Olomouc, een stad iets kleiner dan Nijmegen, maar van een wonderbaarlijke schoonheid. Alle historische gebouwen, en dat zijn er heel wat, zijn opgeknapt en stralen de toerist tegemoet. Hoofd van de afdeling is dr. Wilken Engelbrechts, ter zijde gestaan door onder meer prof. dr. Marcel Janssens. De bibliotheek is heel goed en verrassend is de grote verzameling Friese literatuur. De leerstoel voor neerlandistiek is de achtste leerstoel van de Faculteit Geesteswetenschappen van de Palacký Universiteit, een zelfstandige leerstoel dus. De universiteit van Olomouc is de op één na oudste universiteit van Tsjechië. Alles over de geschiedenis van de universiteit, de